

Plantaardig het Nieuwe Normaal

*Een eiwitstrategie die bijdraagt aan een
gezonde en duurzame voedselomgeving.*



**10
PUNTEN
PLAN**



Transitiecoalitie Voedsel zet de eiwittransitie hoger op de agenda van de politiek, bedrijfsleven en maatschappij.

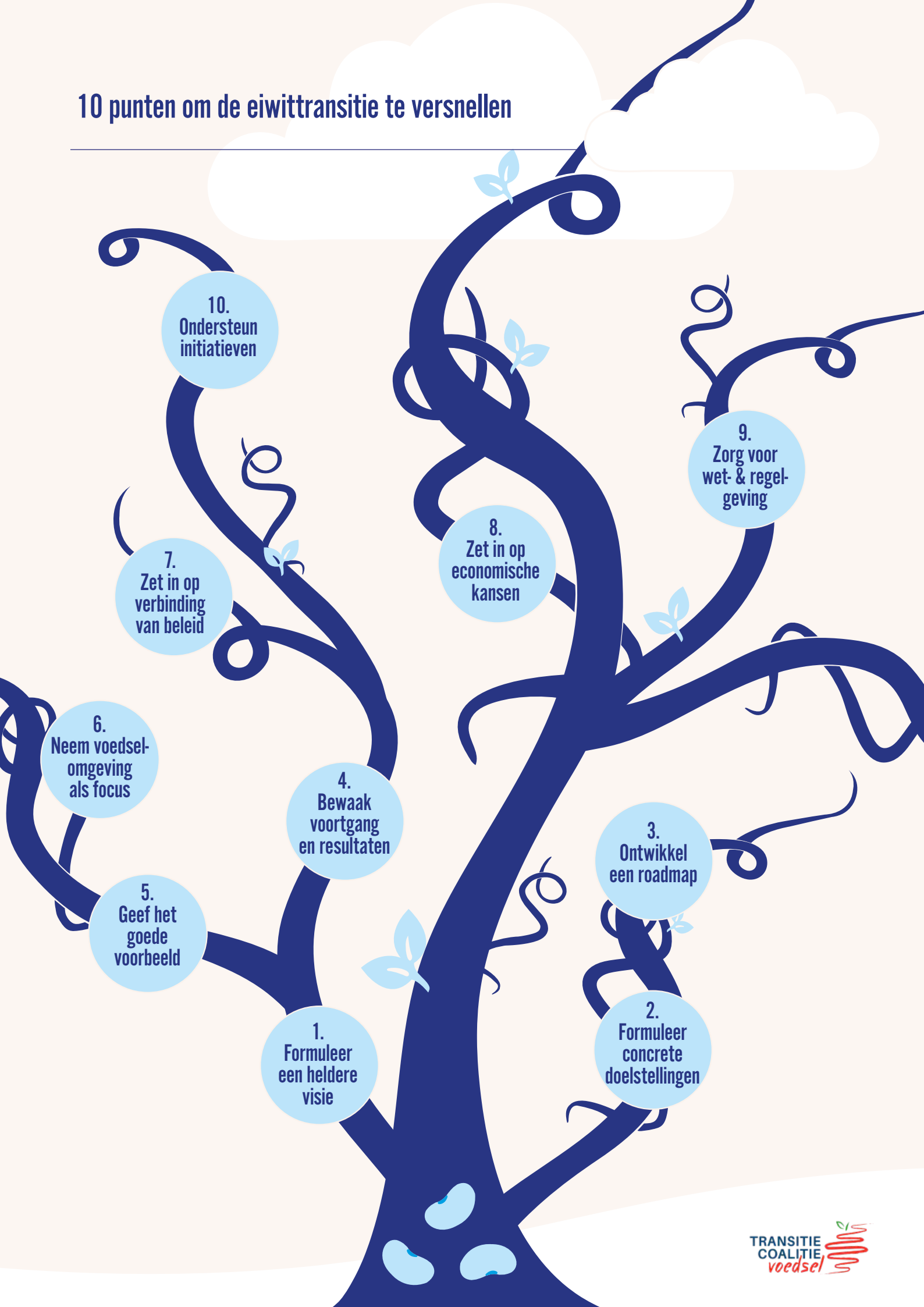
De doelstelling van Transitiecoalitie Voedsel op eiwittransitie, is in lijn met aanbevelingen uit de Transitieagenda Biomassa en Voedsel, de Gezondheidsraad, de Raad voor Leefomgeving en infrastructuur (RLI) en het klimaatakkoord, namelijk: een omslag in de consumptie van eiwitten van 60/40 dierlijk/plantaardig naar 40/60 in 2030 met als tussenstap 50/50 in 2025. De overheid is aan zet om wat en wanneer te verankeren in beleid. Om de gewenste eiwittransitie te realiseren, stelt TcV een 10 puntenplan voor.

Waarom en hoe

De noodzaak van een transitie naar voedselconsumptie en productie met het zwaartepunt op plantaardige eiwitten, is groot en urgent. Dit is, met de ontwikkelingen in de markt en bij het brede publiek, hét moment om te komen tot een werkelijke doorslag. Daar is voor nodig dat de politiek doordrongen is van de urgentie van de eiwittransitie en het verband met gezondheid, dierenwelzijn, biodiversiteit, klimaatverandering, en de stikstofcrisis. Want de omslag kan alleen worden gerealiseerd via:

1. Een steun in de rug voor het brede publiek en een stok achter de deur voor private partijen, vanuit de overheid.
2. Verankering van de eiwittransitie in bestaande beleidsdossiers (zoals in de Nationale Eiwitstrategie (NES); het Preventie-akkoord; Voedselagenda, Akkoord Productverbetering; Programma Gezonde en Groen Leefomgeving (PGGL)).
3. Stroomlijning van beleid van VWS en LNV rond gezondheid en duurzaamheid, waarbij eiwittransitie een schoolvoorbeeld is van hoe duurzaamheid en gezondheid samenkomen. En een focus op de voedselomgeving¹ als manier om plantaardig het nieuwe normaal te maken in onze eetpatronen.

10 punten om de eiwittransitie te versnellen



10. Ondersteun initiatieven

9. Zorg voor wet- & regelgeving

8. Zet in op economische kansen

7. Zet in op verbinding van beleid

6. Neem voedselomgeving als focus

4. Bewaak voortgang en resultaten

3. Ontwikkel een roadmap

5. Geef het goede voorbeeld

1. Formuleer een heldere visie

2. Formuleer concrete doelstellingen

10 punten om de eiwittransitie te versnellen

Proces

1. Formuleer een heldere visie

Start met het formuleren van een heldere visie: van 60/40 (dierlijk/plantaardig) in ons eetpatroon naar 40/60 in 2030; en tussenfase 50:50 in 2025².

2. Formuleer concrete doelstellingen voor eiwittransitie i.r.t. consumptie en voedselomgeving (straatbeeld, aanbod en promotie)

Inclusief een tijdslijn, onderbouwing en het aanwijzen van de verantwoordelijke partijen. **Veranker de ambitie (visie + doelstellingen) in beleid** en vertaal deze door naar relevante beleidsdossiers³.

3. Ontwikkel een 'roadmap', stel een implementatieplan op en stimuleer coalitievorming t.b.v. de uitvoering

Op basis van powermapping en de transitietheorie, voor de realisatie van de doelstellingen rond de eiwittransitie. Doe dit in samenspraak met de relevante ministeries (minimaal LNV, EZK en VWS) en andere partijen. Stimuleer de vorming van een vitale coalitie van onderop. En beleg de regie bij één organisatie.

4. Bewaak voortgang en resultaten

Door monitoring⁴ en benchmarking (zoals verwoord in de aanbiedingsbrief van het ministerie

LNV aan de Tweede Kamer⁵), t.b.v. zicht op waar we staan, welke bijsturing nodig is m.b.t. de doelstellingen.

5. Geef als overheid het goede voorbeeld

In overeenstemming met eerdere afspraken Nationaal Preventieakkoord m.b.t. catering Rijksoverheid⁶. Scherp de richtlijn Overheidsniveau Gezonde Catering aan op basis vergaande ambities rond de eiwittransitie, bijvoorbeeld: alle catering van het Rijk is vegetarisch en alle bestelmenu's zijn geheel plantaardig in 2025, en pas de richtlijnen gezonde eetomgeving van het Voedingscentrum hierop aan. Sluit aan bij bestaande initiatieven die dit stimuleren. Sluit jaarlijks alle catering van overheidsinstellingen aan bij de Nationale Week Zonder Vlees en Zuivel. Breidt vervolgens afspraken uit naar regionale en lokale overheden.

Inhoudelijk

6. Neem voedselomgeving als focus voor aanpak eiwittransitie

Onze voedselomgeving (aanbod, promotie, straatbeeld) is de belangrijkste bepaler van ons eetgedrag. De nadruk moet dus niet liggen op informeren, maar op het aanpassen van de omgeving (aanbod, promotie en straatbeeld)

waarin we als consument onze eetkeuzes maken, zodat de gezonde en duurzame (en dus ook plantaardige) keuze de gemakkelijke en goedkope keuze wordt.

7. Zet in op de verbinding van gezondheid en duurzaamheid, landbouw en voedsel, consumptie en productie in beleid

De ministeries van LNV, VWS, BZK, EZK en BuZa: erkennen de eiwittransitie als dwarsdoorsnijdend thema; erkennen de relevantie aan de productiezijde én consumptiezijde; bewegen naar een circulair perspectief, namelijk 'productie t.b.v. gezonde eetpatronen'; en werken samen rond de eiwittransitie.



10 punten om de eiwittransitie te versnellen

8. Zet in op economische kansen via beleid

Gebruik de opgebouwde kennis en ervaring in eiwitproductie en het wereldwijde imago van Nederland als 'eiwitland' ten voordele van de eiwittransitie en behoud de koploperspositie, via een herpositionering: Nederland als koploper in de plantaardige proteïne-industrie. Betrek de relevante partijen, ook vanuit zowel de vlees- en zuivelsector als plantaardige sector.

9. Zorg voor wet- en regelgeving ter bevordering van de eiwittransitie en een gezonde en duurzame voedselomgeving, zoals:

- ▶ **9a. Introduceer prijsprikkels:** verhoog btw op dierlijke producten (vleestaks conform True Animal Protein Price Coalition) en verlaag btw op groente, fruit, zaden, noten, peulvruchten en andere plantaardige (eiwit)bronnen. Werk toe naar heffingen aan de bron, o.a. door onderzoek naar true costs van dierlijke producten.
- ▶ **9b. Beloon koplopers en herzie de Wet Loonbelasting:** werkgevers die, voldoen aan de richtlijnen eetomgeving van het Voedingscentrum en inzetten op goedkope/gratis werklunches,

lopen aan tegen de huidige wet (uit 1964). Aanpassing van de wet⁷ stimuleert koplopers en geeft een steun in de rug van die cateringbedrijven die al voldoen aan de 50:50 balans dierlijke/plantaardige eetpatroon.

- ▶ **9c. Leg reclame voor dierlijke producten aan banden,** startend met een verbod op verkoop van vlees onder de kostprijs of tenminste een verbod op kiloknallers; Geen reclame voor dierlijke producten buiten de Schijf van Vijf; Een einde aan de EU-promotieprogramma's voor vlees en zuivel, mede aansluitend op de doelstellingen in de Farm to Fork Strategie. Sluit aan bij of ondersteun partijen die hier al op inzetten⁸.
- ▶ **9d. Stimuleer het bedrijfsleven: de bodem omhoog.** Een wettelijk vastgestelde bovengrens voor voedselaanbieders - zoals supermarkten, cateraars en horeca - qua aanbod, reclame en promotie van dierlijk voedsel; Faciliteer Green Deals of Convenanten met voedselaanbieders en ketenpartijen rond aanbod, reclame en promotie.
- ▶ **9e. Introduceer wetgeving rond indirecte voedselverspilling en verantwoord landgebruik:** Koppel voedselverspilling aan de eiwittransitie. De meest efficiënte en grootschalige manier om voedselverspilling tegen te

gaan en efficiënt landgebruik te bevorderen⁹ in wetgeving die stelt dat vee/ dieren alleen gevoerd mogen worden met reststromen of alleen mogen grazen op grond waar niets anders dan gras kan groeien.

10. Ondersteun initiatieven die bijdragen aan de eiwittransitie

Zoals ontwikkeling van benchmarks, concrete handvaten, programma's en publieks-campagnes. Benchmarking¹⁰ draagt ook bij aan inzichtelijk maken hoe de private sector bijdraagt aan het behalen van de nationaal gestelde doelstellingen.

- ▶ **10a. Benchmark supermarkt.** Steun vanuit de overheid de huidige benchmarking (incl. activering via campagne en aanbevelingen) van supermarkten.
- ▶ **10b. Benchmark werkgevers/ catering.** Een concept voor een 'werkgeversbenchmark' (incl. activering via campagne en aanbevelingen) voor het cateringaanbod is in ontwikkeling. Steun is nodig om dit verder te brengen en eventueel ook te kopiëren naar benchmarking van horeca.

10 punten om de eiwittransitie te versnellen

► 10c. Handvaten voor voedselaanbieders.

Steun het formuleren van handvaten voor voedselaanbieders ook buiten het publieke domein. Overheid kan initiatieven op dit gebied ondersteunen en samenwerken om te komen tot aanbevelingen.

► 10d. Handvaten gemeenten.

Ondersteun initiatieven t.b.v. versnelling van de eiwittransitie, van en voor gemeenten en provincies financieel en neem hun aanbevelingen over in beleidsontwikkeling¹¹.

► 10e. Continueer en transformeer het Nationaal Actieplan Groenten en Fruit naar een 'Nationaal Actieplan Meer Plantaardig,

Minder Dierlijk'. Continueer het samenwerkingsverband van bedrijfsleven, groente- en fruitsector, overheid, kennisinstututen en maatschappelijke organisaties en breidt uit met o.a. Green Protein Alliance en een bredere coalitie eiwittransitie om de consumptie van groente, fruit, zaden, noten, peulvruchten en andere plantaardige (eiwit)bronnen te stimuleren en consumenten handelingsperspectief te bieden.

► 10f. Herpositioneer Dutch Cuisine, bedoeld om de balans van eiwitten in ons eetpatroon te herstellen, van alleen een andere verhouding op het bord (80/20), naar ook geheel plantaardig op het bord en daarmee een andere verhouding¹² op de menukaart:

meer plantaardig, minder dierlijk de makkelijke keuze.

► 10g. Organisatie van een voedseltop waar eiwittransitie als essentieel onderdeel van gezonde en duurzame eetpatronen centraal staat (in navolging nationale voedseltop 2017) en of organisatie van een nationaal congres gezonde en duurzame voedselomgeving met eiwittransitie als thema.

Steun onze oproep en teken de petitie 'Plantaardig het Nieuwe Normaal'

Onderteken de oproep door op deze boon te klikken en maak met ons van plantaardig het nieuwe normaal!



Over Transitiecoalitie Voedsel

De Transitiecoalitie Voedsel is een coalitie van 200 transitiedenkers en -doeners in de wereld van landbouw, voedsel, natuur en gezondheid. Met elkaar willen wij de omslag naar een nieuw landbouw- en voedselsysteem versnellen. Een systeem waarin duurzaamheid, gezondheid, transparantie, eerlijke prijzen en perspectief voor de boer centraal staan. Wij fungeren als uitdager van het huidige systeem en bundelen de krachten van ondernemers, boeren, wetenschap, kennisinstellingen en NGO's om de beoogde verandering te realiseren. Onze speerpuntthema's zijn verduurzaming van de landbouw, eiwittransitie, voedselomgeving en truepricing. In een paar jaar tijd zijn we uitgegroeid tot een gezaghebbende stem en een gewilde gesprekspartner voor overheden, politici, bedrijfsleven, wetenschap en NGO's. Klik [hier](#) voor meer informatie.

TcV en de eiwittransitie

De eiwittransitie is een van de hoofdpunten in het streven van de Transitiecoalitie voedsel (TcV): 'een gezond leven op een gezonde planeet'. Het tienpuntenplan dat TcV formuleert op eiwittransitie is gebaseerd op de transitietheorie die laat zien dat een transitie in fases verloopt. In iedere fase

hebben bepaalde spelers bepaalde rollen en verantwoordelijkheden. Hoe sneller en beter deze worden opgepakt, hoe eerder we met elkaar de transitie kunnen realiseren.

Over de kerngroep

We werken hier niet alleen aan! Naast de achterban van leden, partners en vrienden, werken we continu aan het versnellen van de eiwittransitie met de Kerngroep Eiwittransitie, die tweewekelijks bij elkaar komt. Het tienpuntenplan wordt ondersteund door de [Nationale Week Zonder Vlees en Zuivel](#) en is tot stand gekomen met input van o.a. [Voeding Leeft](#), [Proveg](#), [Natuur & Milieu](#), [IUCN NL](#), [Instituut voor Milieuvraagstukken - Vrije Universiteit](#), [Feedback Europe](#), [WNF NL](#), [Questionmark](#), [Dierencoalitie](#), [Green Protein Alliance](#) en [True Animal Protein Price Coalition](#).

Contact

Natascha Kooiman

Kwartiermaker Transitiecoalitie Voedsel,
Portefeuillehouder Eiwittransitie & Voedselomgeving

natascha@transitiecoalitievoedsel.nl

+31 (0)654366200 | www.transitiecoalitievoedsel.nl

Bronnen

[1] N.B.: Dit puntenplan richt zich op de consumptiezijde. Ook voor de productiezijde van de eiwittransitie dient een visie, doelstellingen (formuleren doelstelling incl. termijn t.a.v. verminderen van productie dierlijke eiwitten) en aanpak geformuleerd te worden. Zaken die hierin meegenomen dienen te worden, zijn o.a.: (Laten) faciliteren van onderzoek + uitwerken concrete plannen, i.s.m. boeren, (Vrijkomende Agrarische Bebouwing); Level playing field voor plantaardige vs. dierlijke sector (verminderen steun dierlijk ten gunste van plantaardig); Omschakelingssteun veehouders & stimuleringsbeleid productie plantaardige eiwitten

[2] De doelstelling 40/60 dierlijk/plantaardig in 2030 wordt al breed gedragen in de sector en borduurt bovendien voort op gestelde doelen in het Klimaatakkoord en Transitieagenda Biomassa & Voedsel, advies van RLI, PBL en bijdragend aan het streven rond gezondheid, de planetary boundaries en maatschappelijke gronden zoals dierwelzijn.

[3] Maak de consumptieverandering speerpunt in de Nationale Eiwitstrategie; Formuleer expliciet ambities rond de eiwittransitie in het Nationaal Preventieakkoord; Neem de

eiwittransitie mee als kernpunt van de Aanpak Productverbetering (en baseer op advies van de Gezondheidsraad) en stel een nieuwe gezamenlijk uit te voeren Voedselagenda op.

[4] Dat kan door ondersteuning van een coalitie van bestaande partijen die al een start gemaakt heeft met het project datamonitoring onder leiding van Natuur & Milieu.

[5] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/12/22/kamerbrief-bij-aanbieding-nationale-eiwitstrategie>

[6] "Uiterlijk in 2021 zijn de bedrijfsrestaurants bij de Rijksoverheid gezond o.b.v. de criteria van het Voedingscentrum."

[7] Zie ook de [petitie](#) gratis gezonde werklunch van Rob Baan, directeur van Koppert Cress

[8] O.a. ProVeg, Natuur & Milieu, Questionmark, Feedback NL, Wakker Dier, Stichting Even Geen Vlees en Smaakmakers zetten zich al in voor verandering van reclame voor en promotie van dierlijke producten.

[9] De Transitiecoalitie Voedsel beveelt aan te onderzoeken in hoeverre de eiwittransitie

prioritair onderdeel kan worden van voedselverspillingsbeleid i.s.m. Stichting Samen tegen Voedselverspilling (STV). Dit zou als onderwerp kunnen worden opgenomen binnen het overleg dat LNV voert met supermarkten. Past tevens binnen prioritaire onderwerp voedselverspilling zoals dat door de Alliantie Verduurzaming Voedsel is gesteld.

[10] Questionmark (Superlijst) en Feedback werken aan benchmarking. Transitiecoalitie Voedsel brengt de initiatieven die inzetten op supermarkten bij elkaar.

[11] City Deal Voedselomgeving is een eerste stap naar een gezonde en duurzame voedselomgeving. Transitiecoalitie Voedsel werkt met gemeenten en provincies samen aan een aanpak eiwittransitie in lijn met het vormgeven van een gezonde en duurzame voedselomgeving.

[12] Een andere verhouding op de menukaart volgt op de aanbevelingen voedselomgeving en voedselcultuur te beïnvloeden naar meer plantaardig. Het geeft bovendien invulling aan de ambitie 'voedselaanbieders te sturen naar minder dierlijk en meer plantaardig op vrijwillige basis'.